

TAKE JONESCU FERDINÁND KIRÁLYNÁL

Bukarest, június 18. Ferdinánd király kedden délután fél négy órakor hosszabb kihallgatáson fogadta Take Jonescut, a konzervatív-demokrata párt vezérét. Bratianu miniszterelnöknek a pártvezérrel való tanácskozása már a királyi kihallgatás után történt.

Biznak a bolgár-török megegyezésben.

Bukarest, június 18. Az Universul-nak jelentik Szófiából: Eddig még nem lehet tudni, hogy a török-bolgár tárgyalás során Törökország milyen engedményeket ígért Bulgáriának. Meg lehet azonban állapítani, azt, hogy a bolgár kormánykörök biznak benne, hogy a tárgyalás kedvezően fog végződni.

Az állami szállítások körül elkövetett visszaélések.

Irt: Wimmer Fülöp.

Most, hogy a „hadseregszállítások” ügyében hozott törvény életbe lépett és a történt különféle visszaélések ezen visszaható törvény alapján legközelebb az illetékes bíróságok ítélkezése alá kerülnek, elérkezettnek látom az időt arra, hogy kizárólag az ipar és kereskedelem országos érdeke szempontjából és azért, nehogy túlzott megtélessel ezeket a fontos érdekeket szükség nélkül károsítsuk, a következő fejtegetésekre hívjam fel az érdekeltek figyelmét.

Az előttem ismert esetekből a visszaéléseket a következő három osztályba sorozandónak tartom:

1. A posztó- és bakkancs-szállítók, vagyis azok, akik hetekkel és hónapokkal előre szándékosan rossz árut gyártottak, még pedig oly rosszat, hogy az kétségtelenül már a harc képtelenségét befolyásolhatta azzal a rendeltetéssel, hogy azt, meg nem engedett haszon elérése céljából megvesztegetés vagy csempészet útján a hadseregnek beszállítsák.

Ezekkel nem foglalkozom, mert nincs oly szigorú büntetés, amelyet ezek meg nem érdemelnének. Sújtsa őket a törvény nemcsak érdem szerint, de még úgy is, hogy bűnhődésük elriasztó példa gyanánt szolgáljon.

2. A szállítási visszaélések második osztálya az, amely e sorok megírására főleg készlet.

Idé tartozik a szegedi esetek legtöbbje, amelyekben az a vád, hogy közegeket megvesztegettek, oly célból, hogy a szállított árukért magasabb árakat kapjanak.

Sem rossz minőségű, sem kevesebb mennyiségű áruk szállítása rájuk bizonyítva nincs, úgy, hogy az eset nézetem szerint a következő szempontból bírálendő el:

Meg volt bízva *egyetlenegy, nem is* valami magas rangban álló ember a szükséges áruk megvételével és kifizetésével. Ez az egy ember minden ellenőrzés nélkül néhány hét leforgása alatt 17 millió korona értékű árut vásárolt, átvett és kifizetett.

Általánosan beszélnek most már a városban azon jelenetekről, melyek szerint: ha bejött az illető bevásárlóhoz egy kereskedő, hogy valamely cikket mondjuk 100 koronáért ajánljon, a legudvariatalanabb fogadtatásban volt része, kitessekeltek, míg valahogyan megértette, hogy a cikket 140 koronáért kell ajánlania. Akkor megvették és ezzel azután volt alap az „elintézésre”.

Itt állott a háború kezdetén egy sor kereskedő és iparos, akik, mivel minden más forgalom megszűnt, az állami szállítások terén kívánták üzleti tapasztalataikat és egész üzleti berendezésüket és tudásukat érvényesíteni. De a fenti viszonyokkal állottak szem-

ben, eljárásuk tehát két okból is a legenyhébb elbírálást érdemli: elsősorban mivel a haderőt, még ha százazrekről is volna ezen árkülönbözeteknél szó, nem gyengítették, hanem korrekt árut szállítottak, csak a megengedettnél magasabb árban, másodsorban mivel existenciális küzdelmükben az inkorrekt eljárásra egyenesen rákényszerítették.

3. A harmadik csoportba tartoznak azután a fuvarlevelekkel való visszaélések, a melyekről meg vagyok győződve, hogy — ha az első két csoportbeli csalások nem történnek és ezzel az egész közvéleményt annyira fel nem izgatják, — vagy egyáltalában szóba nem kerülnek, vagy legfeljebb egy rendbirságra adtak volna okot.

Ezen fuvarlevelekkel való visszaéléseknek legalább 80%-ánál tényleg — ha indirekte is — katonai áruk szállítottak, vagyis olyanok, amelyeket katonai szállításokra hoztattak. Más előny az illetőre, mint az, hogy ezeket az árukat egyáltalában megkaphatta, nem származott, mivel azon kevés esetben, a a pótdíj azonnal beszédetett. Egyébként főleg az intézkedések hiányossága tette szükségessé a visszaéléseket.

Az ilyen kihágásért vagy visszaéléstől szabadságvesztést, vagy letartóztatást alkalmazni, még a jelenlegi viszonyok között is, túlszolgált és annyit jelent, mint az ország kereskedelmet ok nélkül diszkreditálni.

Erre pedig a szóban forgó szörványos esetek, amelyekben tényleg eléggé el nem ítélhető csalások történtek, elég okot nem szolgáltatottak.

Moraht őrnagy Flandriában.

Moraht, porosz őrnagy nevét a *Berliner Tageblatt*-ban megjelent és a mostani világháború véres küzdelmeit katonai tudományossággal tárgyaló cikkei révén már világszerte ismerik. Megfordult *Budapest*en is, ahol a kárpáti harcateren szerzett tapasztalatairól nyilvános előadást tartott. Lapja képviselőjében legutóbb a nyugati harctéren volt, a honnan a következő érdekes jelentést küldte:

— Nagy kiterjedésű nyugati *védelmi* frontunkon van egy harctér, amely felé nap nap mellett egész Németország tekint. Ezekre a *flandriai harcmezőkre* gondolva különböző érzelmek versengenek bennünk. Először a német nemzet oly sok, viruló életének elvesztése fölött érzett fájdalom. Hisz Flandria meghódított, drága vérünkkel itatott és erős kézben tartott területe széles temetővé lett. Drágán vásároltuk meg és még ma is *elleneséges tulerő áll itt velünk szemben*. A gyepet itt *Anglia* első zsoldos hada borítja. A brit hadsereg veszteségeinek tulnyomó része — *Asquith* szavai szerint 10955 tiszt és 247104 legény — Flandriából való. Amikor pedig *Franciaország* itt segítségül jött a mi jobbszárnyunk ellen, szintén szörnyű veszteséget szenvedett és itt pusztult el *Belgium* első serege is. Ellenségeinknek azonban a halálnak ezen vetéséből mit sem aratnak, a mi számunkra ellenben fegyvereink védelme alatti gyönyörű terület virul. Ez a tudat az *elég-tétel érzetét* váltja ki, amiért a mi hőseink nem hiába ontották vérüket és haltak meg. Hazánk védői és gyarapítói voltak ők.

Amikor keresztülhaladtam az elmúlt hónapok harcmezőin és elülső vonalunkra jutottam, amely a tengerparttól, *Yperntől* keletig terjed, mindenütt igazolva láttam bizalmamat. Annak a hadseregnek, amely arra lenne képes, hogy minket *flandriai* állásainkból visszavonulásra kényszerítsen, *előbb meg kellene teremtdődjön*. Csatáinknak máig való nagy eredménye hadvezetőségünk fényes eszelekedete. Ez a szükségyszerűség bölcs felismeréséből és a győzni akarásból alakult ki. Semmi sem történik, aminek a hatásait nem számítják ki előre. Nekem ugy tetszett, mintha a mi hadvezetőségünk szel- leme keresztülhaladna ellenségeink szándé-

kán is. Keresztezi az ellenség útjait és ha a nyomás túlmértékének valahol enged, akkor is a legjobbat ragadja ki a megválasztott körülményekből. Otthon értenünk kell annak a kérdésnek az elnyomásához: Mikor lesz a mienk *Ypern*? *A mi felelős hadvezetőségünk kerüli, hogy bizonytalan kísérletekért német vért ontson*. Mi — mint mindenütt — a tengerparttól *Yperntől* keletig résen vagyunk. A többiről gondoskodik az idő.

Mindenfelé zöldelnek *Flandria* mezői és gazdag természettel biztatnak. Egészen a bahn-művelési területig jutalommal kecsgető a szorgos német kéz munkája. Új telepek keletkeznek és azok a helységek, amelyeket lángba borított a háború tüzesóvaja, újból épülnek. Belga férfiak dolgoznak a győztes szolgálatában a saját országuk rendjeért. Hogy szívesen teszik-e, abban fölötte kételkedem. A falvak alacsony kőházai előtt mindenütt asszonyok ülnek és csipkét vernek vagy varrnak. Többnyire csoportosan és a flamand vagy francia beszélgetés tárgya a háború. Az anyák körül egészséges, erős gyermekcsapatok játszadoznak. Az ő csaknem békés hajlékaik mellett ott állanak szétrombolt, porig égett házak. Sok azoknak a rovására irandó, akik mint a tudatlan nép szellemi vezetői azt bandaharagra szólították. Sok időbe telik majd, amíg a borzalom e helyeit ismét körülövezi a békés élet. Látásuk mélyebben vésődik a látogató lelkébe, mint a *kárpáti harctérnek* az oroszok által szétrombolt falvai. Ott a kezdetleges kultúra esett a harc furiáinak áldozatul, itt százéves virágzás dőlt romba. *Brodseinde*, a háború előtt falu *Zonnebeeke* előtt, egyenlővé tette a földet. Néhány méternyi távolságban voltak itt egymástól az angolok és németek lövészárkai. De ezen romok szörnyű tömkelegében is akad a esőndes áhitat egy helyecskéje: a *német harcösök temetője*, virággal díszes sírok, egyszerű fakeresztek a pihenő bajtársaknak kijáró utolsó üdvözléssel. *Zonnebeeke* romjai csatlakoznak ehhez. Valamennyi fölött kiemelkednek a templom szétlőtt romjai. A magasra meredő külső falakba a gránátok tatóngó nyilásokat ütöttek. A szabadon lógó padlásboltozatot keresztül az ég csillagai tekintenek a főoltár mennyei Szüzére. Csupán csak a főoltár maradt sértetlenül, míg a padok, a szent szobrok, a keresztelő-kut keresztény népek egymás elleni vérengzéséről tudnának regélni.

A templomhoz támaszkodik a plebánia. A község lelki pásztora könyvedvelő ur volt. Irodájának a padlóját most könyvtárának a töredékei borítják. Köztük egy 1908-ig tisztán vezetett anyakönyv, megpörkölt levelein a szent család képe, amelynek felirása: *Jesus, Maria, Josef — verlicht ons, komt ons ter hulp en verlost ons!* (Jézus, Mária, József, — áldjatok meg, segítsetek és mentsetek meg bennünket!) ferdén esik be az aranyos napsugár. A pap kertjében pedig énekelnek a madarak, a tető romjai alatt meg fecskék fészkelnek.

Két házzal odébb egy csinos udvarházból semmi sem maradt meg épségben más, mint egy régi flamand bölcső. A hajlék romjai fölött trónol a bölcső, melyet bizonyára német katona keze helyezett el ott. Végül *Zonnebeeke* szélén magánosan ott áll még egy házikő. „Az angyalhoz” címzett egyszerű vendégfogadó. Német kötőzhelyet találtam itt és azt hiszem, hogy ellestem az első segélyt nyújtó orvosnak a gondolatmenetét, a mikor beléptem ebbe az egyszerű helyiségbe, ahol fájó sebeikre az első irt kapják hő katonáink.

HADIFOGLYAINK SZÁMA.

Berlin, június 18. A *Bayrische Staatszeitung* szerint június 14-ig a német és a szövetséges magyar és osztrák seregek hadifoglyainak száma ez: 1,240.000 orosz, 255.000 francia, 24.000 angol, 41.000 belga és 50.000 szerb.